

16. MELLÉKLET: A KAPCSOLÓDÓ ÉRDEKELT FELEK ÉS A POLGÁROK SZEREPVÁLLALÁSA

Az **Európa jövőjéről szóló konferencia** 2022 áprilisa és májusa között került megrendezésre. A konferencia lehetőséget kínált a résztvevők számára, hogy megosszák elképzeléseiket azzal kapcsolatban, hogy mit várnak az Európai Uniótól. A végén egy 49 javaslatból álló zárójelentés született. Az élelmiszer-pazarlást érintően a mezőgazdaságra, az élelmiszer-termelésre, a biológiai sokféleségre és az ökoszisztémákra vonatkozó 1. javaslat a következő intézkedést tartalmazza: „A körforgásos gazdaság elveinek alkalmazása a mezőgazdaságban és az élelmiszer-pazarlás elleni intézkedések előmozdítása”.

Az „Éghajlatváltozás és környezetvédelem” téma kapcsán az 5. javaslat a fenntartható fogyasztásra, csomagolásra és termelésre tér ki. E javaslat fő célja a körforgásos gazdaság kiépítése a fenntartható uniós termékek és termelés, valamint a körforgásosabb, önállóbb és kevesebb függőséget jelentő anyagok EU-n belüli előmozdítása révén. Ezért többek között a következő intézkedéseket tartalmazza:

- Szigorúbb és harmonizált termelési szabványok az EU-n belül, valamint átlátható címkézési rendszer az EU piacon értékesített valamennyi termék fenntarthatósága/környezeti lábnyoma, valamint élettartamának hossza tekintetében, QR-kód és ökopont vagy digitális termékűtleveél alkalmazásával.
- A hulladékképződés további elkerülése megelőzési és újrafelhasználási célok kitűzésével, valamint a hulladékválogatási rendszerekre vonatkozó minőségi előírások meghatározásával.
- Uniós tudásplatform felépítése a hosszú távú és fenntartható használat biztosításának és a termékek „javításának” módjára vonatkozóan, beleértve a fogyasztói szervezetektől származó információkat is.
- Intézkedések bevezetése a korai vagy idő előtti (és a tervezett) elavulás kezelésére, hosszabb garanciák biztosítása, a javításhoz való jog előmozdítása és kompatibilis pótalkatrészek rendelkezésre állásának és hozzáférhetőségének biztosítása.
- A másodlagos nyersanyagok piacának létrehozása, többek között az újrafeldolgozott tartalom százalékos arányára vonatkozó követelmények figyelembevételével és az elsődleges anyagok kisebb mértékű felhasználásának ösztönzésével.
- A fenntartható textiltermékekre vonatkozó uniós stratégia gyors végrehajtása és egy olyan mechanizmus létrehozása, amely biztosítja, hogy a fogyasztók tudatában legyenek annak, hogy a termék megfelel-e a fenntarthatósági kritériumoknak.
- Olyan uniós intézkedések meghozatala, amelyek a fogyasztók számára lehetőséget és ösztönzést nyújtanak arra, hogy a termékeket hosszabb ideig használják.
- Szigorúbb gyártási szabványok és tisztességes munkafeltételek a termelés egészében és a teljes értéklánc mentén.

Az Európa jövőjéről szóló konferencia folyamánként a Bizottság bejelentette a **polgári vitacsoportok „új generációját”**, melynek keretében véletlenszerűen kiválasztott polgárokkal konzultál egyes európai szintű kulcsfontosságú javaslatok előtt. A polgárok az első három megvitandó téma közé választották az élelmiszer-pazarlást (a virtuális világ és a tanulási célú mobilitás mellett), a vitacsoportot pedig 2022 decembere és 2023 februárja között három ülésre hívták össze. Bár a polgári vitacsoport nem képezte részét az e

hatásvizsgálat céljából szervezett konzultációs tevékenységeknek, a polgárok ajánlásai¹ támogatni fogják a Bizottság élelmiszer-pazarlás megelőzésével kapcsolatos munkáját, és figyelembe vették őket az élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó uniós szintű célértékeket meghatározó jogalkotási javaslat előkészítése során. Fontos megjegyezni, hogy a polgárok ajánlásai iránymutatásként szolgálnak majd ahhoz, hogy segítsék a tagállamokat az élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó uniós célértékek elérésében.

¹ Európai Bizottság, Az élelmiszer-pazarlással foglalkozó európai polgári vitacsoport végleges ajánlásai, 2023. február, [flw_eu-actions_fwrt_20230210_recom-cit_0.pdf \(europa.eu\)](#).

1- Az Európai Bizottság élelmiszer-pazarlással foglalkozó polgári vitacsoportjának állampolgári jelentése

Az Európa jövőjéről szóló konferencia végleges ajánlásai nyomán a Bizottság „A jövőkép konkrét intézkedésekre váltása” című, 2022. június 17-i közleményében kötelezettséget vállalt arra, hogy lehetővé teszi a polgári vitacsoportok számára, hogy bizonyos kulcsfontosságú javaslatainak előterjesztése előtt tanácskozzanak és ajánlásokat fogalmazzanak meg.

A **polgári vitacsoportok ezen új generációja** közül az elsőt az Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság és a Kommunikációs Főigazgatóság szervezte 2022. december 16. és 2023. február 12. között az **élelmiszer-pazarlás csökkentéséről**. A vitacsoportot a *hulladékokról szóló keretirányelv*² javasolt *felülvizsgálatát* előkészítő munka keretében hívták össze, amelynek kapcsán a Bizottság megvizsgálta, hogy megvalósítható-e a tagállamok által 2030-ig teljesítendő, az élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó, jogilag kötelező erejű célértékek kitűzése.

I. A vitacsoport

A vitacsoport 147 véletlenszerűen kiválasztott polgárból állt, akik tükrözik az EU sokféleségét az életkor, a nem, a társadalmi-gazdasági háttér, az oktatás és a földrajzi elhelyezkedés (állampolgárság és városi/vidéki lakóhely) tekintetében. A polgárok három hétvégén találkoztak, hogy ajánlásokat fogalmazzanak meg arra vonatkozóan, miként lehetne fokozni az élelmiszer-pazarlás csökkentését célzó intézkedéseket az EU-ban.

A vitacsoportot hivatásos moderátorok és facilitátorok, bizottsági szakértők és egy külső szakértőket is magában foglaló tudásbizottság **segítették**.

A vitacsoport tanácskozásainak középpontjában a javaslat általános célja – az élelmiszer-pazarlás csökkentésének felgyorsítása az EU-ban – és az ilyen uniós jogszabályok jövőbeli végrehajtása állt. A polgári vitafórum célja az volt, hogy megismerje a polgárok véleményét a tagállamok, az élelmiszer-ellátási lánc szereplői, a polgárok és más magán- és állami érdekelt felek által az élelmiszer-pazarlás csökkentésére irányuló erőfeszítések fokozása és a jövőbeli célértékek elérése érdekében meghozandó intézkedésekről.

II. Az ajánlások

Az ajánlások kidolgozása során a polgárok **magas szintű elkötelezettségről és elhivatottságról tettek tanúbizonyságot**. A vitafórum első ülésén több mint 80 kérdést vetettek fel, amelyek közül sok túlmutatott az élelmiszer-pazarlás témáján, és általánosabban az élelmiszerrendszerek működésére összpontosított. A kérdésekre szakértők válaszoltak. A polgárok **meg akarták erősíteni hangjukat és részvételüket az uniós élelmiszer-politikában**, és helyi és nemzeti polgári szerepvállalási fórumok létrehozását szorgalmazták. Érdeklődésüket fejezték ki a következő lépések és az élelmiszer-pazarlás témájával kapcsolatos munkájuk folytatásának módjai iránt, és néhányan azt javasolták, hogy a polgárok legyenek szorosabban bevonva az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos uniós kutatásba, illetve hogy képviseltethessék magukat a jogalkotási javaslatnak az Európai Parlamentben való megvitatásakor. A felszólalók hangot adtak továbbá azon óhajuknak, hogy **a polgári vitacsoport nagyobb láthatóságot és lefedettséget kapjon**, és tudatosították szerepüket az

² A hulladékokról szóló keretirányelv javasolt felülvizsgálata kiterjed mind az élelmiszer-, mind a textilhulladéokra.

élelmiszer-pazarlás megelőzésének nagyköveteiként és a változás előmozdítóiként saját hálózataikban.

A munkacsoport – a mellékletben felsorolt – 23 ajánlása **az élelmiszerrendszerekkel kapcsolatos átfogó megközelítést** alkalmaz, törekedve valamennyi szereplő bevonására és az élelmiszer-ellátási láncon belüli együttműködés megerősítésére. Ezt az **átfogó megközelítést** tükrözi a polgárok ajánlásaiban tárgyalt három téma is: 1. Együttműködés az élelmiszer-értékláncban: a termelőtől a fogyasztóig; 2. Élelmiszeripari kezdeményezések; valamint 3. A fogyasztói magatartás megváltoztatásának támogatása.

A polgárok ajánlásai az élelmiszer-pazarlás csökkentését a **szolidaritást biztosító tisztességes és méltányos élelmiszer-ellátási lánc**kal kapcsolják össze (pl. a helyi termelők támogatása és az élelmiszer-pazarláshoz vezető olyan tisztességtelen forgalmazói magatartás orvoslása, mint például a megrendelések utolsó pillanatban történő lemondása). Tekintettel az élelmezésbiztonság terén jelentkező növekvő kihívásokra, olyan mechanizmusokat javasolnak, amelyek megkönnyítik az élelmiszertöbblet újraelosztását a rászorulóknak között (pl. olyan hálózatok és digitális megoldások, amelyek összekapcsolják az adományozó élelmiszer-vállalkozókat az élelmiszerbankokkal és jótékonyági szervezetekkel), és felszólítanak az élelmiszer-hulladék fogalom meghatározásának a be nem takarított élelmiszerekre való kiterjesztésére és a betakarítás utáni maradékok összeszedésének ösztönzésére.

Az ajánlások újjól megerősítik, hogy **bizonyítékokon alapuló szemléletre** van szükség ahhoz, hogy valamennyi szereplő hatékonyan megelőzze az élelmiszer-pazarlást, kiemelve az ellenőrzés fontosságát. Elismerik továbbá, hogy az EU-nak **átfogó célt kell kitűznie** az élelmiszer-pazarlás csökkentésére, a tagállamoknak pedig lépéseket kell tenniük e cél elérése érdekében. Az élelmiszerekkel és különösen az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos **oktatás kiemelkedő szerepet játszik**, amelyet a polgárok a lehető legnagyobb mértékben támogatnak. A polgárok azt kérik, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos oktatást építsék be az iskolai tantervekbe annak érdekében, hogy a tanulók már fiatal kortól kezdve jobban megértsék és megbecsüljék az élelmiszerek értékét.

III. A következő lépések

Néhány ajánlás az Európai Bizottság által a tagállamokkal és az érdekelt felekkel az élelmiszer-pazarlás elleni küzdelem érdekében Uniós-szerte **folyó munkát** tükrözi, megerősítve és támogatva az uniós szintű fellépés szükségességét ezen a területen. A polgárok például azt javasolják, hogy az érintett érdekelt felek **osszák meg egymással az** élelmiszer-pazarlás megelőzésével kapcsolatos **adatokat és bevált gyakorlatokat**, ami a 2016-ban létrehozott, [élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel foglalkozó uniós platform](#) megbízatásának központi eleme. Az érdekelt felek által 2021-ben elfogadott, a [felelős élelmiszer-vállalkozási és marketinggyakorlatokra vonatkozó önkéntes magatartási kódex](#) ösztönzi az **élelmiszeripari vállalkozások konkrét kötelezettségvállalásait**. Az [élelmiszer-adományozás megkönnyítésére vonatkozó uniós iránymutatások](#)³ **támogathatják a harmonizált megközelítések tagállamok általi végrehajtását, amint azt az uniós polgárok javasolták.**

A polgárok olyan intézkedéseket is kérnek, amelyek segítik a fogyasztókat az élelmiszer-pazarlás megelőzésében, ideértve a kapcsolódó gazdasági és környezeti előnyökről tájékoztató nemzeti és uniós szintű kampányokat, valamint az élelmiszer-ipari vállalkozók bevonását. Fogyasztóként a polgárok támogatást szeretnének ahhoz, hogy megalapozott

³ HL C 361., 2017.10.25., 1. o.

döntéseket hozhassanak arról, hogyan kell fogyasztani és felhasználni az élelmiszereket a fogyaszthatósági idő és a minőségmegőrzési idő tekintetében. A fogyasztói élelmiszer-pazarlás kezelése a Bizottság munkájának fontos része, és – a polgárok elvárásaival összhangban – továbbra is kulcsfontosságú cselekvési terület lesz. Ennek egyik legfontosabb példája a [fogyasztói élelmiszer-pazarlással foglalkozó európai fórum](#)⁴, amely a fogyasztói élelmiszer-pazarlás csökkentését segítő megoldások és eszközök kidolgozásán dolgozik.

A polgárok ajánlásai **további megfontolást igénylő pontokat** is kijelöltek, például olyan intézkedések meghozatalát, amelyek megtiltják a biztonságos, felesleges élelmiszerek megsemmisítését. Bár a hulladékhierarchiában (amely a hulladékokról szóló európai jogszabályokban⁵ szerepel) már tükröződik, ezt az elvet tovább lehetne vizsgálni a Bizottság arra irányuló munkájában, hogy fenntartható élelmiszerrendszereket hozzon létre, biztosítandó, hogy több előállított élelmiszert használjanak fel emberi fogyasztásra. Az ajánlásokban kiemelt további munka másik területe az innovatív és fenntartható csomagolással kapcsolatos kutatás. Az ajánlások mellett a Bizottság, a tagállamok és más szereplők **lehetséges jövőbeli fellépésének néhány területére is rávilágítanak**, például arra, hogy javítani kell a polgárok tájékoztatását és bevonását az EU egész területén. Sok polgár nem volt tisztában az élelmiszer-pazarlás mértékével és a kapcsolódó negatív hatásokkal a vitacsoportokban való részvételük előtt, sem az élelmiszer-pazarlás csökkentésére és megelőzésére irányuló, az adott tagállamban – például az élelmiszer-veszteséggel és -pazarlással kapcsolatos tudatosság nemzetközi napja keretében – végzett, folyamatban lévő munkával. A Bizottság továbbra is együtt fog működni a tagállamokkal és az érdekelt felekkel az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos tudatosság növelése és a magatartásbeli változások támogatása érdekében.

Ami az Európai Bizottság szakpolitikai döntéshozatalát illeti, **a polgári vitacsoport eszmecseréjének eredménye támogatni fogja a Bizottság élelmiszer-pazarlással kapcsolatos átfogó munkáját, és iránymutatásként szolgál majd ahhoz, hogy segítse a tagállamokat a jövőbeli célok elérésében.** Az ajánlásokat, melyek kiegészítik a Bizottság által az élelmiszer-hulladék csökkentésére vonatkozó, jogilag kötelező erejű célértékek meghatározásának támogatása érdekében végzett hatásvizsgálatot és nyilvános konzultációt, figyelembe vették e kezdeményezés előkészítése során. Emellett a polgárok ajánlásait megosztják és megvitatják az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó, a tagállamokat és az érdekelt feleket összefogó uniós platformmal, hogy ezeket az ajánlásokat beépíthessék az élelmiszer-pazarlás megelőzésére irányuló programjaikba. A polgárokat tájékoztatni fogják az élelmiszer-pazarlás megelőzésével kapcsolatos legfontosabb uniós fejleményekről, például a jogalkotási javaslat elfogadásáról.

⁴ Európai Bizottság, Uniós projekt: [A fogyasztói élelmiszer-pazarlással foglalkozó európai fórum](#), 2021. október – 2023. július.

⁵ HL L 150., 2018.6.14., 109. o.

„Csodálatos volt együttműködni az EU egész területéről érkező emberekkel, és látni, hogy a túlnyomó többségük érdeklődést tanúsít, és arra törekszik, hogy megtalálja a megfelelő módot az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos helyzet javítására.”

Lucie, 40, Cseh Köztársaság

AZ ÉLELMISZER-PAZARLÁSSAL FOGLALKOZÓ EURÓPAI POLGÁRI
VITACSOPORT VÉGLEGES AJÁNLÁSAI

Szám	Az ajánlás címe	Mellette	Ellene	Tartózkodott
1	Minél közelebb van a termelő, annál elégedettebb a fogyasztó: kevesebb hulladék, nagyobb fenntarthatóság	120	15	5
2	Az otthon ízei: a helyi mezőgazdasági termelés állami és magántámogatása az élelmiszer-pazarlás csökkentése érdekében	119	9	12
3	Oszd meg mással, ne pazarolj!	93	31	16
4	Az adatok és a bevált gyakorlatok megosztása Európa-szerte	97	27	16
5	A teljes élelmiszer-ellátási láncra kiterjedő adatgyűjtés	101	28	11
6	Számít a polgárok véleménye: polgári szerepvállalás az európai élelmiszerpolitikában	91	37	12
7	Frissen szedve: a szezonális élelmiszerek értéke	103	26	11
8	Az egész Unióra kiterjedő élelmiszercsere-hálózat	84	41	14
9	Tervezett beszerzések és újraelosztás	85	38	16
10	Az éttermek kiállnak a „fogyaszd pazarlás nélkül” elve mellett	113	17	9
11	Minden hulladéknak súlya van	73	48	18
12	Az átláthatóságot szolgáló kötelező, szankciókat és jutalmakat is magában foglaló jelentéstételi rendszer	68	56	15
13	Uniói szintű jogszabályok az eladatlan élelmiszerek megsemmisítéséről – a társaktól való tanuláson alapuló megközelítés a tagállamokban	109	20	10
14	Az élelmiszer-pazarlás átláthatóvá tétele a tudatosítás és a fellépés érdekében	102	22	15
15	Innováció a csomagolásban és a csomagolás szükség esetén történő használata	116	18	5
16	Az élelmiszer-hulladék fogalmának kibővítése a be nem takarított élelmiszerek megmentése érdekében	110	19	10
17	A felnőttek ösztönzése arra, hogy tekintsék prioritásnak az élelmiszer-pazarlás elleni fellépést	113	20	6
18	Táplálkozási tudatosság és fenntartható élelmiszerek az általános és középiskolákban	123	9	7
19	A fogyasztókat összekapcsoló élelmiszer-megosztási alkalmazások és platformok támogatása	97	25	17
20	Spóroljunk azzal, hogy nem pazarlunk élelmiszert: európai kampány az élelmiszer-pazarlás ellen az élelmiszer-kiskereskedőkkel együttműködve évente négy hétvégén	98	31	10
21	„Állítsuk meg az élelmiszer-pazarlást!”: egyhetes iskolai figyelemfelkeltő kampány az élelmiszer-pazarlásról	116	16	7
22	A fogyasztók tudatosságának fokozása azzal kapcsolatban, hogy milyen szerepet játszanak az élelmiszer-pazarlásban és azzal kapcsolatban, hogy miként dolgozhatják fel, tárolhatják és használhatják fel újra a termékeket azok fogyaszthatósági időpontjának lejártá előtt és után (a „fogyasztható X időpontig” egy biztonsági dátum, amely után a termék nem fogyasztható; a „minőségét megőrzi” azt az időpontot jelöli, ameddig a termék megőrzi optimális minőségét)	108	26	5
23	Szabványosított gyakorlatok bevezetése kiskereskedelmi szinten a fogyaszthatósági határidőhöz közeli termékek fogyasztói reklámozása során	109	18	12

Az Európai Bizottság élelmiszer-pazarlással foglalkozó polgári vitacsoportjának résztvevői által megfogalmazott ajánlások (teljes szöveg)

I. TÉMAKÖRCSOPORT: EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÉLELMISZER-ÉRTÉKLÁNCBAN: A TERMELŐTŐL A FOGYASZTÓIG

1. AJÁNLÁS

Minél közelebb van a termelő, annál elégedettebb a fogyasztó: kevesebb hulladék, nagyobb fenntarthatóság

Javasoljuk, hogy az EU olyan szakpolitikák és kezdeményezések kidolgozásával folytassa munkáját, amelyek támogatják a kistermelőket a kiskereskedőkkel és szupermarketekkel folytatott kereskedelmükben. A nagy kiskereskedők/feldolgozók egyértelmű erőfölénnyel rendelkeznek ebben a viszonyban, és a kereskedelmet gyakran a saját előnyükre formálják, ami néha élelmiszer-pazarláshoz vezet.

Három szempont igényel különös figyelmet:

1. Az EU-nak és tagállamainak ösztönözniük kell a kiskereskedőket és a szupermarketeket, hogy mindig a lehető legközelebbi termelőtől intézzék a beszerzést. Ezenkívül fel kell mérniük és ki kell dolgozniuk azokat az ösztönzőket, amelyek ezen ajánlások követésére sarkallják a kiskereskedőket.

2. Az EU-nak ellenőriznie kell és nyomon kell követnie az utolsó pillanatban történő lemondásokra 2019-től alkalmazandó tilalmat, és ennek be nem tartása esetén készen kell állnia a beavatkozásra.

3. Az EU-nak folytatnia kell az esztétikai hibás élelmiszerekkel kapcsolatos szakpolitikákra irányuló munkát, és tovább kell vizsgálnia, hogy e termékek visszautasítása milyen következményekkel jár az élelmiszer-pazarlás szempontjából.

Indoklás

A kistermelők és a közvetlen közelükben történő értékesítésük támogatása számos módon biztosít nagy lehetőséget az élelmiszer-pazarlás csökkentésére, mind az értéklánc mentén, mind a háztartásokban:

- Ha az élelmiszereket hosszú távolságokra szállítják, és a szupermarketek a mennyiség növelésével igyekeznek költséghatékonyak lenni, valószínű, hogy élelmiszer-pazarlás következik be.
- A helyi termelők jobban tudnak alkalmazkodni és gyorsabban tudnak reagálni a

kereslet változásaira, ami csökkentheti a hulladék mennyiségét.

- A közeli termelőktől származó élelmiszerek gyakran jobb minőségűek és tartósabbak, ami a háztartási hulladék csökkenéséhez vezethet.
- Az élelmiszerek esztétikai hibák miatti kidobását el lehet kerülni.
- Az utolsó pillanatban történő lemondások miatti élelmiszer-pazarlás elkerülhető, ha átfogóbb szabályozás és keretrendszer támogatja a kistermelőket.

Kiegészítő megjegyzések

Pozitív hatás az élelmezésbiztonságra és az egészségre.

Hangsúlyozva annak fontosságát, hogy ezt az ajánlást ötvözzék a fogyasztói magatartásra, a tájékoztatásra és az oktatásra összpontosító egyéb kezdeményezésekkel az érdekelt felek közötti együttműködés megerősítése, valamint az élelmiszer-pazarlás és a helyi élelmiszer-termeléssel való kapcsolata általános megértésének javítása érdekében.

Kihívások:

- A szabadkereskedelemre és a szabadpiacra vonatkozó uniós elvvel való ellentét, ezért a nagyvállalatok/kiskereskedők és lobbicsoportok ellenezhetik.
- Az ajánlás további kidolgozása során fontos megvizsgálni és megvitatni, hogy mi minősül „helyinek”, és mi az a „rövid ellátási lánc”, mivel erre vonatkozóan nincs uniós szintű közös meghatározás.
- A termékek szezonális jellege és a fogyasztói kereslet kihívást jelenthet a rövid élelmiszerláncból származó élelmiszerekre való összpontosítás miatt esetlegesen korlátozott kínálat szempontjából.

2. AJÁNlás

Az otthon ízei: a helyi mezőgazdasági termelés állami és magántámogatása az élelmiszer-pazarlás csökkentése érdekében

Javasoljuk a helyi és regionális önkormányzatoknak, hogy az élelmiszer-pazarlás csökkentését célzó gyakorlati megoldásokkal és kezdeményezésekkel támogassák a helyi mezőgazdasági termelőket. A cél az érdekelt felek szorosabb együttműködésének ösztönzése e kezdeményezések előmozdítása érdekében, és ezáltal egy olyan fenntartható élelmiszerrendszer létrehozása, amely a mezőgazdasági termelők és a fogyasztók javát egyaránt szolgálja.

Számos kezdeményezést javasolunk a helyi önkormányzatok számára:

1. Adókedvezmények és támogatások a mezőgazdasági kistermelők számára.
2. A helyi mezőgazdasági termelők támogatása abban, hogy olyan új piacokat találjanak, ahol megvédhetők a kiskereskedőkkel való tisztességtelen erőviszonyokkal szemben, például nyilvános értékesítési helyek kiosztásával.
3. Inkluzív folyamatok és kezdeményezések ösztönzése az értéklánc érdekelt feleivel az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos munkában, például az „élelmiszerhulladék-alkalmazások”

városi használatának előmozdítása révén.

4. Olyan egyesületek és egyéb szereplők, például élelmiszerbankok támogatása, amelyek támogatják a helyi mezőgazdasági termelőket az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos kérdésekben.

Indoklás

A kistermelők és a közelükben történő értékesítésük támogatása számos módon biztosít nagy lehetőséget az élelmiszer-pazarlás csökkentésére, mind az értéklánc mentén, mind a háztartásokban:

- Ha az élelmiszereket hosszú távolságokra szállítják, és a szupermarketek a mennyiség növelésével igyekeznek költséghatékonyak lenni, valószínű, hogy élelmiszer-pazarlás következik be.
- A helyi termelők gyorsabban tudnak reagálni a kereslet változásaira, és képesek jobban alkalmazkodni ezekhez a változásokhoz, ami csökkentheti a hulladék mennyiségét.
- A helyi termelőktől származó élelmiszerek gyakran jobb minőségűek és tartósabbak, ami azt jelenti, hogy az értéklánc lerövidítése mind a szállítás, mind a háztartások szintjén csökkenti a hulladék mennyiségét.

Kiegészítő megjegyzések

- Hangsúlyozva annak fontosságát, hogy ezt az ajánlást ötvözzék a fogyasztói magatartásra, a tájékoztatásra és az oktatásra összpontosító egyéb kezdeményezésekkel az érdekelt felek közötti együttműködés megerősítése, valamint az élelmiszer-pazarlás és a helyi élelmiszer-termeléssel való kapcsolata általános megértésének javítása érdekében.

Legfőbb kihívások

- Az ajánlás kiterjedt alkalmazási köre és összetettsége. Sok javasolt kezdeményezés elemzése és végrehajtása időbe fog telni, és ehhez szilárd nyomkövetési rendszerekre van szükség.
- A szabadkereskedelemre és a szabadpiacra vonatkozó uniós elvvel való ellentét megkérdőjelezheti a kezdeményezést és annak a különböző érdekelt felek általi elfogadását.

3. AJÁNlás

Oszd meg mással, ne pazarolj!

Javasoljuk, hogy a kormányok Európa-szerte egy közös strukturális rendszeren keresztül nyújtsanak alapszintű pénzügyi támogatást az élelmiszerbankok és általában az újraelosztást végzők számára, hogy ne elsősorban magánadományokat kelljen igénybe venniük (de nem lennének 100%-ban finanszírozottak, így nem válnának vállalkozássá). Javasoljuk továbbá egy olyan platform létrehozását, amely összekapcsolja a kiskereskedőket az élelmiszerbankokkal összekötő különböző, már meglévő alkalmazásokat. A platformnak felhasználóbarátnak, hatékornak és központilag irányítottnak kell lennie. Javasoljuk továbbá, hogy a kiskereskedőktől az élelmiszerbankokba újraelosztott (adományozott vagy alacsonyabb áron eladott) élelmiszereket kellő időben és jó állapotban adják át, lehetőleg 3–5 nappal azelőtt, hogy megromlanának (a jelenlegi 48 órás időtartamra vonatkozó iránymutatás helyett). Ennek ösztönzése érdekében adócsökkentést lehetne alkalmazni a kiskereskedők számára, amelynek a mértéke annál alacsonyabb lenne, minél közelebb van az újraelosztás időpontja a termékek lejáratí idejéhez. A kedvezmény igénybevételéhez a kiskereskedőknek egy minimális mennyiségű élelmiszert kell adományozniuk.

Indoklás

Mivel a jelenlegi rendszerben nem lehet teljesen elkerülni az élelmiszer-pazarlást, legalább azon kell dolgoznunk, hogy megmentsük a hulladékká vált élelmiszert. Ebben az összefüggésben minden rendelkezésre álló eszközt fel kell használnunk (élelmiszerbankok, alkalmazások, érintett egyesületek, kezdeményezések stb.)

Kiegészítő megjegyzések

Az egyik kihívást az jelenti, hogy miként erősíthetjük meg az élelmiszerbankok kapacitását anélkül, hogy azok üzleti ágazattá válnának (mivel inkább az élelmiszer-pazarlást akarjuk az élelmiszer-hulladék keletkezésének megelőzésével kezelni).

4. AJÁNLÁS

Az adatok és a bevált gyakorlatok megosztása Európa-szerte

Javasoljuk, hogy az egyes országok kormányai osszák meg egymással az élelmiszerhulladék-lánc valamennyi szakaszára – a termelőktől a fogyasztókig – vonatkozó adataikat és bevált gyakorlataikat az Európai Bizottság élelmiszer-pazarlással foglalkozó platformjával ([az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel foglalkozó uniós platformmal](#)). Ezeket az információkat ezt követően egy uniós kutatókból álló különbizottság fogja kezelni és elemezni, amely a bevált gyakorlatok előmozdításán és könnyű hozzáférhetővé tételén dolgozik. A bevált gyakorlatokra vonatkozó adatokat a termelés és a fogyasztás típusa szerint kell csoportosítani. Emellett olyan városok/régiók hálózatát szeretnénk előmozdítani, amelyek hozzáférnek az adatokhoz, és hasonló fogyasztási és termelési minták alapján a számukra legmegfelelőbb gyakorlatokat alkalmazzák. A hálózat annak érdekében kerül kialakításra, hogy e települések a szóban forgó hasonlóságok alapján tanulhassanak egymástól. Erre a célra az „ikervárosok” koncepcióját lehetne alkalmazni: az élelmiszer-pazarlás hasonló problémáival küzdő városok együttműködnek e problémák megoldása érdekében.

Indoklás

A bevált gyakorlatokat hatékonyabban és következetesebben lehetne megosztani. Ez az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platformot, a Eurocities és az „ikervárosok” koncepcióját egyaránt hasznosítaná. Célunk az európai városok és régiók közötti együttműködés megerősítése.

Kiegészítő megjegyzések**5. AJÁNLÁS****A teljes élelmiszer-ellátási láncra kiterjedő adatgyűjtés**

Javasoljuk, hogy egy uniós szerv vagy más ügynökségek, illetve kutatóintézetek gyűjtsék az arra vonatkozó adatokat, hogy az élelmiszer-ellátási lánc mentén hogyan, hol, kik által, miért és mikor keletkezik élelmiszer-hulladék. Ez a következők révén valósulhat meg:

1. Egyéni fogyasztói magatartás mérése applikációk segítségével.
2. Személyes adatgyűjtés az Eurobarométer felmérés révén.
3. Iskoláknak és egyéb oktatási szervezeteknek küldött felmérések. Erre sor kerülhet az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos iskolai kezdeményezések előtt/után.
4. A polgári vitacsoportokban részt vevő polgárok reprezentatív kohorszként való felhasználása kutatási célokra.
5. A fogyasztói magatartásról szóló, tapasztalatokon alapuló tanulmányt intervenció tanulmány formájában lehetne elvégezni. A belga/holland fogyasztási szokásokat mérő kutatások tapasztalataiból merítve.
6. Az egyetemek tudományosan validált intézkedéseinek alkalmazása.
7. Obszervációs vizsgálatok – konkrétan a tényleges hulladékmennyiség tanulmányozása a

városok és települések meglévő hulladékgazdálkodási folyamataira támaszkodva.

8. A szupermarketek és a mezőgazdasági termelők közötti ügyletek számláinak összegyűjtése és összehasonlítása.

9. A hulladék bejelentésére szolgáló formanyomtatványok egységesítése.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert ha tudjuk, hogy hol, mikor és miért történik élelmiszer-pazarlás, célzottabb figyelemfelkeltő kampányokat tudunk indítani, és részletes képet tudunk adni arról, hogy hol érhetjük el a legnagyobb hatást az élelmiszer-pazarlás csökkentése tekintetében. Csoportunk úgy véli, hogy ha pontosabb adatokat gyűjtünk arról, hogy az élelmiszerláncban pontosan hol történik az élelmiszer-pazarlás, akkor hatékonyabban tudjuk majd kezelni az ezzel kapcsolatos megoldásainkat. Az élelmiszer-hulladéokra vonatkozó uniós adatgyűjtés jelenlegi közös módszertana (az (EU) 2019/1597 felhatalmazáson alapuló bizottsági határozatban meghatározottak szerint) a hulladék mennyiségének mérésére összpontosít, míg javaslatunk célja, hogy részletesebb adatokat gyűjtsünk arról, hogy ki által, mikor és hol keletkezik élelmiszer-hulladék. Ezeket a további adatgyűjtési projekteket/kezdeményezéseket fel lehetne használni a tagállamok új éves jelentéseiben gyűjtött mennyiségi adatok kiegészítésére. Konkrétabb adatokat szolgáltatnának az élelmiszer-hulladékra vonatkozó „mi, hogyan, ki, mikor és hol” kérdések tekintetében.

Kiegészítő megjegyzések

Az általunk begyűjteni kívánt adatokkal kapcsolatos megjegyzések: Adatokat kell gyűjtenünk arról, hogy hogyan, ki által, mikor és hol keletkezik az élelmiszer-hulladék, és a hulladék mibenlétéről. **Mi/Mikor:** Milyen élelmiszereket pazarlunk, és milyen körülmények között? Pontosán mit dobnak ki az emberek – hány gramm marad a tányéron? Adatok arról, hogy mennyit vásárolunk, illetve mennyit dobunk ki. **Hogyan:** Hogyan történik az élelmiszer-pazarlás – kidobjuk? Túl későn használjuk fel/megromlanak/lejár a szavatosságuk? Túl sokat vásároltunk? A kulturális különbségeket is figyelembe lehetne venni. **Ki:** Ki által történik az élelmiszer-pazarlás az ellátási láncon belül – forgalmazók, fogyasztók stb.? Fogyasztói szinten van-e bontás arról, hogy mely fogyasztók pazarolják a legtöbb élelmiszert – ez összefügghet az életkorral vagy az országgal? (Megjegyzés: hajlandóak-e az emberek megadni ezeket az adatokat?)

Az 5. ponttal kapcsolatban: A vállalat, amelytől ihletet merítünk, a Growth for Knowledge/GFK.

A csoport úgy véli, hogy nagyon fontos az európai polgárok magánéletének és személyes adatainak tiszteletben tartása. Az ajánlásunk alapján elvégzett valamennyi tanulmánynak ezt tiszteletben kell tartania.

6. AJÁNLÁS

Számít a polgárok véleménye: polgári szerepvállalás az európai élelmezéspolitikában

Az Európa jövőjéről szóló konferenciára és az élelmiszer-pazarlással foglalkozó jelenlegi uniós polgári vitacsoportra építve javasoljuk helyi és nemzeti polgári szerepvállalási fórumok létrehozását. E fórumok feladata lenne az élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó uniós irányelvek végrehajtására irányuló nemzeti stratégiák ellenőrzése, nyomon követése és az azokkal kapcsolatos tanácsadás a polgárok szemszögéből. Javasoljuk továbbá, hogy az élelmiszer-pazarlással foglalkozó uniós platformba foglalják bele a polgárok képviseletét és szerepvállalását, amely összehangolja a szerepvállalási fórumok közötti információcserét. A fórumoknak mind nemzeti, mind uniós szinten platformot kell kínálniuk a polgárok/fogyasztók, az érdekelt felek és a politikai döntéshozók közötti információegosztáshoz és kölcsönös tanuláshoz.

Indoklás

Azért tesszük ezt az ajánlást, mert fontos, hogy meghallgassuk a polgárokat, tisztességes és átlátható eljárást biztosítsunk, és lehetővé tegyük a polgárok és a döntéshozók számára a koordinációt és az egymástól való tanulást. A polgárok saját életük szakértői, és nézőpontjukat helyi, nemzeti és uniós szinten is figyelembe kell venni.

Kiegészítő megjegyzések

7. AJÁNLÁS

Frissen szedve: a szezonális élelmiszerek értéke

Javasoljuk, hogy változtassák meg a fogyasztói szokásokat azáltal, hogy tájékoztatják a fogyasztókat a szezonális élelmiszerek értékéről. Ezt a boltokban elhelyezett egyértelmű jelölések segítségével kell megvalósítani, amelyek lehetővé teszik a fogyasztók számára a szezonális termékek egyértelmű azonosítását. A szezonális jelleggel kapcsolatos információkat lakossági tájékoztató kampányok révén széles körben is terjeszteni kell. A fogyasztóknak a polcokon elhelyezett jelöléseken és kampányokon keresztül történő tájékoztatása arra ösztönözheti a termelőket, hogy szezonális termékeket termeljenek. Javasoljuk továbbá, hogy használhatóbb adatokat szolgáltatassanak a szezonális termékek előállításának ösztönzésére és a nem szezonális, alacsony minőségű élelmiszerek

behozatalának korlátozására szolgáló leghatékonyabb módszerekről.

Indoklás

Ezt az ajánlást azért tesszük, mert a nem szezonális élelmiszereket gyakran importálják és/vagy rosszabb minőségűek, mint a szezonális élelmiszerek. A jobb minőségű termékek hatással lehetnek a fogyasztói szokásokra, mivel a jobb minőségű élelmiszereket általában jobban értékeljük, így kevesebbet pazarlunk.

Kiegészítő megjegyzések

TÉMAKÖRCSOPORT: ÉLELMISZERIPARI KEZDEMÉNYEZÉSEK

8. AJÁNlás

Az egész Unióra kiterjedő élelmiszercsere-hálózat

Javasoljuk, hogy a nagyobb forgalmazók közvetlenül csatlakozzanak egy, az egész EU-ban használatos honlapon található nyilvántartáshoz, amely lehetővé teszi a lejáratközeli vagy felesleges élelmiszerek cseréjét. Ez a weboldal megelőzné az élelmiszer-pazarlást azáltal, hogy lehetővé tenné a kommunikációt az alábbiakban meghatározott szinteken és az ellátási lánc következő ágazati egységén belül. A vállalkozások regisztrációt követően alacsonyabb áron kínálhatnák vagy vásárolhatnák meg a felesleges élelmiszereket. Három szintet határoznánk meg:

1. Az első szint a gyártókból, a mezőgazdasági termelőkből és a forgalmazókból állna.
2. A második szint magában foglalná a szupermarketeket, az élelmiszerbankokat és a közösségi konyhákat.
3. A harmadik szint a fogyasztókat és a háztartásokat foglalja magában.

Indoklás

A polgárok nem adtak indokolást.

Kiegészítő megjegyzések

9. AJÁNlás

Tervezett beszerzések és újraelosztás

Javasoljuk egy olyan jogi keret kidolgozását, amely harmonizálja a tagállamok azon jogszabályait, amelyek az ellátási lánc egészére vonatkozó, a felesleges és a lejáratközeleli élelmiszerek újraelosztásával kapcsolatos gyakorlatokra vonatkoznak, és figyelembe veszik a biztonsági szabályokat és az adat-előrejelzést. A vásárlásokat hozzá kell igazítani az eladásokhoz. A szupermarketeket és a beszállítókat támogatásokkal lehetne ösztönözni (például adókedvezmények révén) az alacsonyabb áron történő értékesítésre vagy az adományozásra.

Indoklás

A polgárok nem adtak indokolást.

Kiegészítő megjegyzések

10. AJÁNLÁS

Az éttermek kiállnak a „fogyaszd pazarlás nélkül” elve mellett

A következő tervet ajánljuk az európai intézményeknek az éttermekben keletkező élelmiszer-pazarlás csökkentésére. Amint bizonyos minőségi kritériumok (mint például az alábbiakban felvázoltak és néhány egyéb feltétel) teljesülnek, az éttermek minden típusa számára lehetővé kell tenni egy logó elhelyezését (amely az egész EU-ban egységes). A logó népszerűsítene a maradékok hazavitelének lehetőségét, a pincérek pedig biztosítanák az ehhez szükséges csomagolást. Azok az éttermek, amelyek végrehajtják a logóhoz kapcsolódó tervet, az étlapjukon feltüntethetik „A megmaradt ételt hazaviheti” szöveget. Ha ezt követően is marad még étel az étteremben, azt fel kell ajánlani a munkavállalóknak. Amennyiben a konyhából származó nyers élelmiszerek megmaradnak, azokat élelmiszerbankoknak/egyéb jótékonyági intézményeknek kell felajánlani.

Ha az élelmiszer nem ehető, azt megújuló energia előállítására kell felhasználni. Annak ösztönzése érdekében, hogy az éttermek megfeleljenek ezeknek a minőségi kritériumoknak (vagy további minőségi kritériumoknak), pénzügyi támogatást kell nyújtani az éttermeknek e terv végrehajtásához. Egy adókedvezmény pénzügyi ösztönzőként szolgálhat, és további támogatás is nyújtható. Mivel a konyhából származó maradékok súlya mérhető, ezek nyomon követhetők és figyelembe vehetők az adókedvezmény szempontjából.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert ez csökkentené az éttermekből származó élelmiszer-hulladékot, és a vendégek sokkal kevésbé éreznék kellemetlenül magukat, ha a maradékot haza szeretnék vinni. Ha az éttermek példaként szolgálnak, a háztartásokat is ösztönözni fogják az élelmiszer-pazarlás csökkentésére.

Kiegészítő megjegyzések

11. AJÁNLÁS

Minden hulladéknak súlya van

Javasoljuk, hogy a hulladékgazdálkodásért felelős szervezeteket kötelezzék a szerves hulladék lemérésére. Rövid távon a tervnek a közintézményekre (pl. iskolákra és kórházakra), teljes városrészekre vagy körzetekre, hosszú távon pedig a magánháztartásokra is ki kell terjednie. Ezen intézmények/körzetek és egy későbbi szakaszban a magánháztartások képviselőinek rendszeresen kézhez kell kapniuk beszámolókat, valamint a korábbi időszakokkal és más szervezetekkel történő összehasonlításokat. Ez növeli a tájékozottságot, és az ételmisszer-pazarlás csökkentésének irányába hat. A szerves hulladékot nem szükséges minden országban azonos módon mérni, elegendő, ha az adatok egy adott országban összehasonlíthatók.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert növelné a fogyasztók tudatosságát. Emellett ösztönzőleg hatna az ételmisszer-pazarlás javítására és csökkentésére is. Az ajánlás eredményei rövid és hosszú távon mérhetőek, ami némi ösztönzést ad az ételmisszer-pazarlás csökkentésére.

Kiegészítő megjegyzések

12. AJÁNLÁS

Az átláthatóságot szolgáló kötelező, szankciókat és jutalmakat is magában foglaló jelentéstételi rendszer

Javasoljuk egy (különösen az ISO-tanúsításhoz hasonló) jelentéstételi rendszer létrehozását, amely konkrét normákat határozná meg a teljes értékláncban, beleértve a termelőket, a gyártókat, a kiskereskedőket, a szupermarketeket, az éttermeket és a szállodákat. A vállalatok méret szerinti osztályozásához e rendszernek a meglévő kategóriák alapján különbséget kell tennie a nagyvállalatok és a kis- és középvállalkozások (kkv-k) között. A normák megsértése esetén szankciókat kell alkalmazni, és jutalmazni kell, ha a vállalatok túlteljesítenek. A szabálysértés súlyosságával és a vállalkozás méretével arányos, relatív büntetési rendszert kell alkalmazni. A jutalmaknak elsősorban egy címkerendszeren kell alapulniuk, például ABC-osztályokon, vagy esetleg pénzügyi ösztönzőkön, különösen a kkv-k esetében. A jelentéstétellel független és külső könyvvizsgálókat kell megbízni, nem pedig a vállalatokat. A tagállami szintű hatóságok (pl. minisztériumok vagy szabályozó szervek) felelősek a végrehajtás és a nyomon követés biztosításáért. Az adatoknak nyilvánosan hozzáférhetőnek kell lenniük, és lehetővé kell tenniük a társaktól való tanulást. A Bizottságnak felügyeleti és koordinációs feladatkörrel kell rendelkeznie.

Indoklás

Az átláthatóság érdekében fontos, hogy a címkék adatai rendelkezésre álljanak és hozzáférhetőek legyenek azok számára, akik több tájékoztatást szeretnének egy címkénél.

Kiegészítő megjegyzések**13. AJÁNLÁS****Uniós szintű jogszabályok az eladatlan élelmiszerek megsemmisítéséről – a társaktól való tanuláson alapuló megközelítés a tagállamokban**

Biztosítani kell, hogy az élelmiszereket a kidobásuk előtt különböző fázisokban felhasználják. Az elsődleges szempont az élelmiszer-pazarlás elkerülése, de ha ez nem lehetséges, a következő ciklus alkalmazandó: emberi fogyasztás, állati fogyasztás, bioüzemanyag és komposztálás. A tagállamok felelősek azért, hogy a megvalósításhoz szükséges infrastruktúra rendelkezésre álljon. Az EU átfogó célt tűzött ki az élelmiszer-pazarlás bizonyos százalékkal történő csökkentésére. A tagállamok nemzeti normákat határoznak meg az uniós cél közös elérése érdekében. A tagállamok önkéntes vagy kötelező intézkedéseket hajthatnak végre, amelyeknek a vállalatoknak meg kell felelniük. A csökkenésnek számszerűsíthetőnek kell lennie. A szupermarketekre és a társaktól való tanuláson alapuló kiigazításokra összpontosító kísérleti szakaszt követően a bevált gyakorlatnak iránymutatásként kell szolgálnia valamennyi tagállam számára.

Indoklás

A francia példa nem működik, ezért jobb megoldásra van szükségünk, például egy olyan platformra, mint Finnországban, ahol a vállalatok felajánlhatják a hulladékká vált élelmiszereket. Az élelmiszer-pazarlás tilalmáról szóló jogszabályt általánossá kell tenni a tagállamok eltérő kultúráinak figyelembevétele érdekében.

Kiegészítő megjegyzések**14. AJÁNLÁS****Az élelmiszer-pazarlás átláthatóvá tétele a tudatosítás és a fellépés érdekében**

Javasoljuk, hogy az élelmiszer-ellátási lánc valamennyi résztvevőjét – az egyéni háztartások kivételével – kötelezzék arra, hogy átlátható módon mérjék az élelmiszer-pazarlást és annak kezelését, és számoljanak be ezekről. További hangsúlyt kell fektetni arra is, hogy új adatgyűjtési lehetőségekre van szükség, amely kiterjed a mezőgazdasági ágazatban jelen lévő élelmiszer-veszteségre is.

Emellett az önkéntes megállapodások előmozdítására irányuló differenciált ösztönzőket kell bevezetni annak érdekében, hogy támogassák az intézményeket abban, hogy úttörő szerepet vállaljanak. A korrekciós intézkedések szintén hozzájárulnak mindezek jelentőségéhez, és az

élelmiszer-ellátási lánc valamennyi résztvevőjének bevonására irányulnak (az egyéni háztartások kivételével).

Az EU-nak értékelnie kell a különböző tagállamok bevált gyakorlatait a meglévő jelentéstételi struktúráikkal és ösztönzőikkel, valamint a korrekciós intézkedésekkel kapcsolatban. Ez segíti az EU-t egy még jobban beépített keret létrehozásában az adatok összehasonlíthatóságának javítása érdekében.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert a keletkező élelmiszer-hulladékkal kapcsolatos tájékozottság képezi az alapját a további megközelítések – például ösztönzők, innovatív önkéntes megállapodások és az élelmiszer-pazarlás elkerülését célzó korrekciós mechanizmusok – alkalmazásának.

Kiegészítő megjegyzések

Az ösztönzők egyik példaként említhető, hogy az egész EU-ra kiterjedő címkézési technikát lehetne alkalmazni a marketingstratégiák előnyeinek kihasználására. Egy másik példa lehet az élelmiszer-pazarlás csökkentésének megfelelő pénzügyi ellentételezése.

15. AJÁNLÁS

Innováció a csomagolásban és a csomagolás szükség esetén történő használata

Javasoljuk az innovatív és alternatív fenntartható csomagolási módokkal kapcsolatos tudományos kutatásba való további beruházást. Ez hozzájárul az élettartam növeléséhez, a csomagolás méretének javításához az élelmiszer-hulladék csökkentése érdekében, valamint az élelmiszer-hulladék szállítása során a jobb élelmiszer-biztonság biztosításához. Az EU-nak ezt megfelelő programok, például induló innovatív vállalkozások és kisebb innovatív szereplők finanszírozása révén pénzügyileg és politikailag is támogatnia kell. Javasoljuk továbbá, hogy támogassák a kiskereskedőket abban, hogy lehetőség szerint csomagolás nélkül értékesítsék az élelmiszereket, anélkül, hogy ezzel veszélyeztetnék az élelmiszer-biztonságot.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert továbbra is nagymértékben támaszkodunk a csomagolásra, különösen, ami a szállítást és az élelmiszer-biztonságot illeti. Ezért úgy véljük, hogy a környezetkímélő csomagolásokkal kapcsolatos innováció (kutatás/induló innovatív vállalkozások) támogatása hozzájárulhat ehhez. Egyrészt a romlandó élelmiszerek csomagolásának méretének megváltoztatása csökkentené az élelmiszer-pazarlást, miközben figyelembe venné a csomagolási hulladék növekedésének kockázatát (a fent említett kutatásoknak ennek megelőzésére kell törekedniük). Másfelől az egyes adagokat is fel kell ajánlani elvitelre, aminek keretében az élelmiszer-hulladék, valamint az egyéb hulladékok csökkentése érdekében a fogyasztó hozhatja a saját ételtárolóját. Ha kialakítjuk a környezetbarát csomagolás rendszerét, és infrastruktúráját átalakítjuk, végső soron el lehet érni az elfogadottságot a fogyasztók körében.

Kiegészítő megjegyzések

TÉMAKÖRCSOPORT: A FOGYASZTÓI MAGATARTÁS MEGVÁLTOZTATÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

16. AJÁNLÁS

Az élelmiszer-hulladék fogalmának kibővítése a be nem takarított élelmiszerek megmentése érdekében

Javasoljuk, hogy a be nem takarított élelmiszereket építsék be az élelmiszer-hulladék uniós szintű fogalommeghatározásába. Azt is szeretnénk, hogy a mezőgazdasági termelőknek lehetőségük legyen arra, hogy esztétikai hibás, de ehető termékeket értékesítsenek. Az élelmiszer-veszteség elkerülése érdekében a mezőgazdasági termelőknek olyan jelölésekkel kell rendelkezniük, amelyek tájékoztatást adnak arról, hogy a be nem takarított élelmiszereket magánháztartások és nem kormányzati szervezetek is betakaríthatják.

Ezt az elképzelést két csoport körében kell terjeszteni:

- a polgárok számára a 20. ajánlásban kidolgozott kampány révén,
- a mezőgazdasági termelők számára a tagállamok mezőgazdasági minisztériumain keresztül. Ez utóbbiak ezt az ajánlást a helyi önkormányzatokkal és a termelői szakszervezetekkel együttműködve kell végrehajtaniuk.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert észszerűtlen, hogy pazaroljuk az ehető élelmiszereket. A közvetlen betakarítás segít elismerni a mezőgazdasági termelők által végzett munkát és az előállított élelmiszerek értékét.

Kiegészítő megjegyzések

Kihívást jelent, hogy nem akarjuk felelősségre vonni a mezőgazdasági termelőket.

17. AJÁNLÁS

A felnőttek ösztönzése arra, hogy tekintsék prioritásnak az élelmiszer-pazarlás elleni fellépést

Javasoljuk, hogy minden tagállam hajtson végre egy felnőtteknek szóló programot annak érdekében, hogy nemzeti, regionális és helyi szinten felhívja a figyelmet az élelmiszer-pazarlás költségeire és a megelőzés előnyeire.

A probléma sürgősségének hangsúlyozása érdekében ennek a rendelkezésre álló legjobb adatokon kell alapulnia (5. ajánlás). Ennek magában kell foglalnia a mobilalkalmazásokat (18. ajánlás), a kampányokat (4. és 20. ajánlás), az élelmiszeriparban dolgozók továbbképzését, a szakembereknek szóló házon belüli képzési programokat, valamint a témával kapcsolatos dokumentumfilmeket és televíziós programokat. Néhány lehetőség: az élelmiszerek újrafelhasználásának előnyeit bemutató rövid hirdetések, a „maradékmentő” vasárnap elképzelésének népszerűsítése, valamint a műsorszolgáltatók bevonása érdekében a fiatal felnőtteknek szóló televíziós főzőverseny-műsorok készítése.

Fontos, hogy egyszerű üzenetküldés vagy ösztönzések útján tájékoztassák az embereket az élelmiszer-pazarlás elkerülésének gazdasági és környezeti előnyeiről.

Az információterjesztés egyik fő eszköze a média, különösen a közszolgálati rádióállomások és a televízió, a nyomtatott sajtó, a közösségi média, a közintézmények, a múzeumok és a kiskereskedők. A jelenlegi uniós intézmények forrásokat hozhatnak létre a tagállamok támogatására (például az Európai Történelem Háza).

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert más ajánlások a gyermekek oktatásával foglalkoznak, de olyan intézkedésekre is szükségünk van, amelyek azonnali rövid távú hatást gyakorolnak a mostani generáció vásárlási és főzési szokásaira.

Kiegészítő megjegyzések

Ennek egyik előnye, hogy a szupermarketekben használt, az élelmiszer-hulladék keletkezésének megelőzését célzó ösztönzők kiegyensúlyozzák az embereket túl sok vásárlásra sarkalló marketingfogásokat.

18. AJÁNLÁS

Táplálkozási tudatosság és fenntartható élelmiszerek az általános és középiskolákban

Javasoljuk, hogy a fenntartható élelmiszerekkel és táplálkozással kapcsolatos témákat építsék be az általános és középiskolai tantervekbe új, kötelező önálló kurzusok létrehozásával, ahogy azt egyes országok már megtették, és/vagy a meglévő kötelező tantárgyakba való beépítésük révén. Ennek az ajánlásnak az a célja, hogy a társadalmi-gazdasági értékekről, a fenntartható termelésről és fogyasztásról, a vásárlási szokásokról, a háztartások gazdálkodásáról, valamint az iskolák és a gazdaságok egymáshoz közelebb hozását célzó gyakorlati tapasztalatokról folytatott viták révén növelje a diákok élelmiszer-pazarlással kapcsolatos tájékozottságát. Ahhoz, hogy ez az ajánlás megvalósuljon, két előfeltétel teljesítését várjuk az EU-tól. Először is, több érdekelt felet tömörítő figyelemfelkeltő kampányra van szükségünk ahhoz, hogy lendületet adjunk a témának (20. ajánlás). Másodszor, a meglévő hálózatokra és bevált gyakorlatokra építve képzéseken, pedagógiai csereprogramokon és anyagokon keresztül kell támogatnunk a tanárokat. Bár elismerjük, hogy e változások végrehajtása időbe telhet, fontos, hogy a különböző társadalmi szereplők mozgósítása mellett már most szervezzünk az iskolai élelmiszer-pazarlás témájának szentelt akciónapokat vagy -heteket (21. ajánlás).

Indoklás

Az élelmiszer-pazarlás általánosabb rendszerszintű problémák tünete, amelyek azzal kapcsolatosak, hogy hogyan állítunk elő, vásárolunk és fogyasztunk ma Európában élelmiszert, ezért a pedagógiai intézkedéseknek túl kell lépniük az élelmiszer-pazarláson, de figyelembe kell venniük az európai termelés és fogyasztás értékeit és az elképzelt jövőjét. Az oktatás továbbra is nemzeti hatáskörbe tartozik, és az egyes tagállamok eltérő tantervekkel rendelkeznek. Elismerjük ezeket a különbségeket, ugyanakkor arra ösztönözzük az EU-t, hogy ambiciózus intézkedéseket mozdítson elő olyan új és/vagy már meglévő iskolai tantárgyakkal, mint a földrajz vagy a közgazdaságtan.

Kiegészítő megjegyzések

19. AJÁNLÁS

A fogyasztókat összekapcsoló élelmiszer-megosztási alkalmazások és platformok támogatása

Javasoljuk, hogy az EU mozdítsa elő és támogassa az olyan meglévő mobilalkalmazásokat és platformokat, mint az Olio vagy a FoodSharing.de. A támogatandó eszközöknek meg kell felelniük bizonyos alapvető kritériumoknak, és azokat ennek megfelelően kell értékelni: felhasználóbarát jelleg, az adatbázis gazdagsága, függetlenség, a helyi körülményekhez való alkalmazkodóképesség, valamint az élelmiszer-pazarlás visszaszorítására gyakorolt tényleges hatás. Az EU-nak, valamint a nemzeti és regionális hatóságoknak proaktívan kell népszerűsíteniük a már meglévő, leginkább bevált eszközöket és különösen támogatniuk kell – nem csak pénzügyileg – a különböző kutatási, cselekvési és finanszírozási programjaikon keresztül történő fejlesztésüket és karbantartásukat. A közfinanszírozásnak ösztönöznie kell a reklámoktól mentes minőségi és semleges tájékoztatást.

Indoklás

Számos olyan alkalmazás létezik, amely különböző szereplőket kapcsol össze: a vállalkozásokat a fogyasztókkal, illetve a fogyasztókat egymással. Ezen eszközök némelyike sikeresnek bizonyulhatott a fogyasztók összekapcsolásában, ezzel segítve őket az élelmiszerek megmentésében. Úgy tűnik azonban, hogy ezek földrajzi lefedettsége korlátozott, vagy az európaiak számára nem eléggé ismertek. Fontosnak tartjuk, hogy az EU és a tagállamok aktívan támogassák a nagy hatású technológiai innovációkat, teret hagyva az új ötletek és innovációk megjelenésének és hosszú távon fenntarthatóvá válásának.

Kiegészítő megjegyzések

20. AJÁNLÁS

Spóroljunk azzal, hogy nem pazarlunk élelmiszert: európai kampány az élelmiszer-pazarlás ellen az élelmiszer-kiskereskedőkkel együttműködve évente négy hétvégén

Javasoljuk, hogy az EU hangolja össze az élelmiszereket értékesítő üzletekre (élelmiszer-kiskereskedők, szupermarketek, hipermarketek, kisebb üzletek) összpontosító tagállami kampányokat. Erre a kampányra minden évben négy hétvégén kerülne sor, és a „ne pazarolj, spórolj” témára összpontosítana. Az egyes tagállamok döntenének arról, hogy mely hétvégekre szervezik a kampányt. A dátum megválasztásának azon a célkitűzésen kell alapulnia, hogy felhívják a figyelmet az élelmiszer-vásárlási szokásokra (például a nemzeti vagy kulturális ünnepek idején) és a szezonális jellegre (például a betakarítási időszak körül). A kampány az Európai Unió kezdeményezése lenne, és egységes vizuális megjelenés (egységes logó, színek stb.) kerülne kidolgozásra valamennyi tagállam számára. A kampányt ezt követően nemzeti szinten hajtánák végre, és az egyes országok sajátosságai, éves naptára, étkezési szokásai stb. alapján igazítanák ki.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert fontos felhívni a polgárok figyelmét az élelmiszer-pazarlásra. Csak egy ilyen kampány létezik, az élelmiszer-veszteséggel és a hulladékcsökkentéssel kapcsolatos tudatosság nemzetközi napja, amely pedig ismeretlen a polgárok körében, és jelentéktelenné vált a sok más nemzetközi nap között. Az új rendezvényt évente négy hétvégén tartanák meg. Ez növelné a probléma láthatóságát az európai polgárok körében, és az év során több hétvégén megtartott rendezvény hasznosabb lenne, mint egy egyetlen napra szervezett kampány. Ez lenne a módja annak is, hogy az európai esemény megkülönböztethető legyen a szokásos nemzetközi napoktól.

Kiegészítő megjegyzések

- Ajánlásunk egyik előnye, hogy ezzel felhívnanánk az európai polgárok figyelmét arra, hogy a megfelelő élelmiszer-vásárlással, fogyasztással és a szezonális termékek előnyben részesítésével elkerülhető az élelmiszer-pazarlás. Ha évente négy hétvégén szerveznének egy erről szóló kampányt, azzal rendszeresen eljuttathatnák a polgárokhoz ezt az üzenetet. További előny lenne az élelmiszer-kiskereskedőkkel való együttműködés ösztönzése e kampány részeként, valamint az élelmiszer-kiskereskedők bevonása az élelmiszer-pazarlás elleni küzdelembe.
- A kihívások között szerepel az a kérdés, hogy hogyan lehet bevonni az élelmiszer-

kiskereskedőket/élelmiszer-áruházakat az eseménybe. Mivel az élelmiszer-kiskereskedők célja a lehető legnagyobb mértékű értékesítés, egyesek vonakodhatnak attól, hogy kevesebb élelmiszer fogyasztására, vagy fogyasztási szokásaik megváltoztatására ösztönözzék az embereket. Ezzel szemben minden üzlet célja, beleértve az élelmiszer-értékesítőket is, hogy nyereséget termeljenek, így az eseményt olyan stratégiának tekinthetik, amellyel jó imázst alakíthatnak ki az élelmiszer-pazarlás ellen küzdő szereplőkként. Egy másik kihívás az uniós tagállamok sajátos jellemzői és éves naptárjai: egyes országok nem ünneplik a karácsonyt, vagy más időpontban ünneplik, és az ünnepnapok országoként eltérőek lehetnek.

- Az ajánlás végrehajtásának egyéb részletei:

* Diverzifikált források használata az élelmiszer-pazarlás elleni kampányhoz az élelmiszer-kiskereskedőkkel együttműködésben: hagyományos média (televízió, újságok), közösségi média, helyi véleményvezérek, reklám. A négy hétvége által kínált lehetőség kihasználása az élelmiszerhulladék-mentességről szóló erős kampány terjesztésére.

* Ezekon a hétvégeken az EU-nak tájékoztatást kell nyújtania azokról az élelmiszer-kiskereskedőkről, akik már szerveztek és dolgoztak ki kezdeményezéseket az élelmiszer-pazarlás ellen. Az EU-nak támogatnia kell ezeket a már meglévő kezdeményezéseket, és pozitívan kell bemutatnia a bevált gyakorlatokat. Nem szabad ráirányítani a figyelmet a megdöbbentő üzenetekre, és a pozitív tapasztalatokra kell összpontosítanunk.

* A négy hétvégén megtartott kampány nyomon követése és ellenőrzése a kampány fejlesztése, valamint annak érdekében, hogy az minden évben egyre több embert érjen el.

21. AJÁNLÁS

„Állítsuk meg az élelmiszer-pazarlást!”: egyhetes iskolai figyelemfelkeltő kampány az élelmiszer-pazarlásról

Javasoljuk, hogy szervezzenek egy tematikus hetet az iskolákban az élelmiszer-pazarlással kapcsolatban, hogy felhívják a fiatalok és a tizenévesek figyelmét a témára. A tematikus hét formáját és tartalmát a tanulók életkorától függően határoznák meg. Az általános iskolákban és a fiatalabb gyermekek esetében a hétnek arra kell összpontosítania, hogy játékok révén növelje a tájékozottságot. Az Európai Bizottság az EU valamennyi nyelvén létrehozna egy eszköztárat az iskolák és tanárok számára arról, hogy miként lehet növelni az iskolákban az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos tudatosságot, hogyan lehet megvitatni ezt a témát és megszervezni az ezzel kapcsolatos tevékenységeket a saját tantárgyaikkal összefüggésben. Az eszköztár a tanárok túlterhelésének elkerülése érdekében iránymutatásokat tartalmazna a javasolt tevékenységekkel kapcsolatban, és könnyen hozzáférhetőnek kellene lennie az interneten. A fiatalabb tanulókat (uniós logóval ellátott) oklevéllel jutalmaznák. A tagállamok oktatási rendszereik és tanrendjeik működésétől függően szerveznék meg a tematikus hetet. Az iskolák a tanárok rendelkezésére bocsátott eszköztár segítségével szabadon dönthetnek arról, hogy a hét során milyen tevékenységeket kívánnak szervezni.

Indoklás

A gyermekeknek meg kell tanulniuk, hogyan értékeljék az élelmiszereket, azokat hogyan állítják elő, és az előállításuk mennyi időt vesz igénybe. Fontos, hogy ezt a lehető legkorábban megtanulják. Egy ilyen rendezvénnyel a gyermekeken és tizenéveseken keresztül a szülőket is el lehet érni, mivel a diákok az iskolából hazaértve elmesélik szüleiknek az iskolában szerzett tapasztalataikat.

Kiegészítő megjegyzések

- Az ajánlás előnye, hogy a gyermekek megtanulják, hogyan értékeljék az élelmiszereket, azokat hogyan állítják elő, és az előállításuk mennyi időt vesz igénybe. Fontos, hogy ezt a lehető legkorábban megtanulják. Egy ilyen rendezvénnyel a gyermekeken és tizenéveseken keresztül a szülőket is el lehet érni, mivel a diákok az iskolából hazaérve elmesélik szüleiknek az iskolában szerzett tapasztalataikat.
- Az egyik kihívás az, hogy ne terheljék túl a tanárokat azzal, hogy minden tevékenységet és ötletet önállóan kell kidolgozniuk. Ezért nagyon fontos a javasolt tevékenységeket tartalmazó keretrendszer vagy iránymutatások kidolgozása annak érdekében, hogy a kezdeményezés valamennyi iskola valamennyi tanulójának előnyére váljon.

22. AJÁNLÁS

A fogyasztók tudatosságának fokozása azzal kapcsolatban, hogy milyen szerepet játszanak az élelmiszer-pazarlásban és azzal kapcsolatban, hogy miként dolgozhatják fel, tárolhatják és használhatják fel újra a termékeket azok fogyaszthatósági időpontjának lejártá előtt és után

(a „fogyasztható X időpontig” egy biztonsági dátum, amely után a termék nem fogyasztható; a „minőségét megőrzi” azt az időpontot jelöli, ameddig a termék megőrzi optimális minőségét)

Javasoljuk tájékoztató eszközök bevezetését annak érdekében, hogy informálják a fogyasztókat a terméket lejárataról, és (újra) képessé tegyék a fogyasztókat annak megítélésére, hogy egy adott termék valóban lejárt-e. Annak érdekében, hogy a fogyasztók tisztában legyenek a megvásárolt élelmiszerek felhasználásával, támogatjuk a minőségmegőrzési időt feltüntető címkézés jobb azonosítását: minden egyes termék esetében ugyanazon a helyen és nagyobb betűmérettel kell szerepelnie. Ezenkívül javasoljuk egy QR-kód elhelyezését közvetlenül a termék címkéjén (vonalkód használata is lehetséges). Mi ennek a célja? A termék megőrzésének legjobb módjaira vonatkozó információk közlése, (az íz és az illat alapján) felismerni, ha az még fogyasztható, valamint konyhai tippek megosztása a termék más módon történő felhasználásához (például átalakított receptekkel). Számunkra a termelők vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy a QR-kódon keresztül továbbítsák a rendelkezésre álló információkat. A nem címkézett termékek, például a gyümölcsök és zöldségek esetében a szükségtelen csomagolás elkerülése érdekében a QR-kódot a termék értékesítési helyén kell elhelyezni. Ahhoz, hogy ez az információforrás mindenki számára hozzáférhető legyen, nem támaszkodhatunk kizárólag a digitális technológiára. Ezért javasoljuk továbbá a papíralapú kommunikációs eszközök (például a szupermarketekben használt útmutatók) rendelkezésre bocsátását.

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert számunkra ez kihívást jelent, hogy a fogyasztók felelősséget vállaljanak az élelmiszerekkel való gazdálkodásukért. A terméken feltüntetett információk kiegészítése lehetővé teszi a fogyasztók számára, hogy megértsék a lejárat dátummal kapcsolatos problémákat. Lehetőséget kínál arra is, hogy megelőzzük a lejárat dátummal kapcsolatos félreértéseket, és a fogyasztók ne féljenek attól, hogy megbetegszenek, ha egy terméket a lejárat dátum után fogyasztanak el. Tisztában vagyunk azzal, hogy a termelők a saját védelmük érdekében óvatosan járnak el a minőségmegőrzési idő tekintetében. A valóságban a termék ezt követően is fogyasztható. Nem kérdőjelezzük meg a fogyaszthatósági idő feltüntetésének fontosságát. Valójában továbbra is a frissesség egyik fő mutatója.

Kiegészítő megjegyzések

Az ajánlás egyik előnye, hogy a címkézésre összpontosítunk annak érdekében, hogy a lehető legjobban tájékoztassuk a fogyasztókat arról, hogy mi a legelőnyösebb a pénztárcájuk és a környezet szempontjából. Ötletünket tökéletesen összefoglalja az alábbi mottó: „vásároljon ésszerűen és egyen olcsóbban”. Ennek az új információforrásnak a megismertetése és népszerűsítése érdekében javasoljuk, hogy indítsanak nagyszabású kommunikációs kampányt az új eszköz céljának ismertetésére.

23. AJÁNLÁS

Szabványosított gyakorlatok bevezetése kiskereskedelmi szinten a fogyaszthatósági határidőhöz közeli termékek fogyasztói reklámozása során

Javasoljuk, hogy értékeljék újra a lejáratközeli termékek vásárlását azáltal, hogy felkérrik a vállalkozásokat, hogy fogadjanak el stratégiát e termékeknek a fogyasztók érdekében történő kezelésére és értékelésére. Valójában arról van szó, hogy javítani kell a szóban forgó termékek háztartások általi megítélését annak érdekében, hogy azokat ne csak a lakosság egy részének szánják. Ez a stratégia több részből áll:

- a szabályozás európai szintű végrehajtása egy külön részleg létrehozásával, ahol ezek a termékek az üzletbe lépve könnyen hozzáférhetők és felismerhetők annak érdekében, hogy jövedelemtől függetlenül minden felhasználót jobb fogyasztási gyakorlatokra ösztönözzenek,
- kommunikációs politika kidolgozása, amely kiemeli a „józan ész” és a termékek vonzerejének fontosságát, valamint a felelős vásárlási megközelítést (a kommunikáció nem helyezhet előtérbe túlfogyasztást népszerűsítő szempontokat),
- a kiskereskedők ösztönzése arra, hogy igazítsák ki azon gyakorlatukat, hogy az új lejáratközeli termékeket csúcsidőben helyezik el a polcokon (a különböző európai országok fogyasztóinak gyakorlatához igazítva).

Indoklás

Ezt azért javasoljuk, mert számos üzletben megerősíti a jelenleg alkalmazott gyakorlatot, és európai szinten egységesíti a „bevált gyakorlatokat”. A csoport különös figyelmet fordít ezen intézkedések általánossá tételének kedvező hatására, amely megváltoztatná az alacsony árú (nemcsak a háztartások, hanem a teljes lakosság számára elérhető) termékekről alkotott képet.

Kiegészítő megjegyzések

Ez az ajánlás a vállalatok fenntartható gyakorlatokba való bevonásának egyik módja. Valóban segíthet a fogyasztói hűség kiépítésében. Ennek az ajánlásnak a gyakorlatba való átültetése azonban több kihívást is hordoz magában:

- A háztartások szempontjából: rugalmasabbnak kell lenniük és a heti menüt a rendelkezésre álló termékekhez kell igazítaniuk.
- A szakemberek szempontjából: a személyzet képzése és ennek az új politikának a gyakorlatba való átültetése.
- A lakosság szempontjából: a tévhitek legyőzése és e termékek célcsoportjai megítélésének megváltoztatása – bizonyosan alacsony költségek mellett –, amelynek során azonban először az eladatlan áruk ellen kell küzdeni.